

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

ul. Gorzowska 19

tel./fax 728-75-27

66-131 SANTOK
OPS.03.5.2024/AS

Santok, 16 lutego 2024 r.

URZĄD GMINY SANTOK	
WPLYNEŁO	
PODPIS	<i>Popławski</i>
DNIA	2024-02-16
DEKRETACJA <i>13.02/2024</i>	
DATA <i>20.02.2024</i>	PODPIS <i>Wójta</i>

Wójt Gminy Santok

Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku przedkłada sprawozdanie za rok 2023 z realizacji zadań wspierania rodziny.

KIEROWNIK
Ośrodka Pomocy Społecznej
mgr Aneta Łukowiak

**SPRAWOZDANIE ROCZNE
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W SANTOKU
Z ZAKRESU REALIZACJI ZADAŃ WSPIERANIA RODZINY
ZA ROK 2023**

Santok, luty 2023 r.

Znamienna rola rodziny jako podstawowej komórki społecznej oraz jej znaczenie to fundament prawidłowo rozwijającego się społeczeństwa. Współczesna rodzina z pewnością różni się od rodziny tradycyjnej, a jej model jest wynikiem ewolucji przebiegającej równolegle do ewolucji kultur i ładu instytucjonalnego współczesnych społeczeństw. Obecnie upowszechniony jest model partnerski, a role i zadania są wymieszane.

Współcześnie w Polsce występują trzy główne typy rodzin:

- kohabitacja, czyli związki tworzone są przez osoby, wspólnie zamieszkujące przez dłuższy czas, prowadzące gospodarstwo domowe i utrzymujące związki seksualne,
- konkubinaty - nieformalny związek dwóch osób, pozostających w pożyciu, bez usankcjonowania w świetle prawa jako małżeństwa,
- związek małżeński - kulturowo uznany, najczęściej religijnie lub prawnie, związek pomiędzy dwoma osobami, ustalający ich wzajemne prawa i obowiązki wobec siebie, definiujący relacje pomiędzy nimi i ich dziećmi oraz rodzinami pochodzenia małżonków.

(źródło: internet).

Rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji oraz przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku zapewnił wsparcie zgodnie z założeniami Programu wsparcia rodziny tj. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021 – 2023, zgodnie z przyjętą Uchwałą Nr XXVII/247/2020 Rady Gminy Santok z dnia 16 grudnia 2020 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021 – 2023. Na jego realizację składały się wszelkie działania związane z prowadzeniem pracy socjalnej, zapewnieniem wsparcia w postaci asystenta rodziny, poradnictwa specjalistycznego, usług opiekuńczych, czy prowadzenie placówek wsparcia dziennego.

I. PODSTAWA PRAWNA

Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku w ramach zakresu realizacji zadań wspierania rodziny realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.). Art. 179 ust. 1 określa, że w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadania.

Ponadto praca opiera się także na poniższych aktach prawnych:

1. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 44 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2123 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939),
5. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.),
6. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 571),
7. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 390 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1993 z późn. zm.),
9. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.),
11. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1251 z późn. zm.),
12. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1230 z późn. zm.),
13. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 775 z późn. zm.),
14. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2561 z późn. zm.),
15. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 991 z późn. zm.),
16. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2230 z późn. zm.),

17. uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023,
18. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2424 z późn. zm.),
19. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1923),
20. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1565 z późn. zm.),
21. ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1705 z późn. zm.),
22. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.),
23. Uchwała Nr XXVII/247/2020 Rady Gminy Santok z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023,
24. Uchwała Nr XL/392/2022 Rady Gminy Santok z dnia 30 marca 2022 r. w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Santok na lata 2022-2025,
25. Uchwała NR XXX/288/2021 Rady Gminy Santok z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie utworzenia placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie pracy podwórkowej,
26. Uchwała Nr XLIX/454/2022 Rady Gminy Santok z dnia 26 października 2022 r. w sprawie utworzenia placówki wsparcia dziennego prowadzonej w formie pracy podwórkowej,
27. Uchwała Nr LV/485/2023 Rady Gminy Santok z dnia 12 stycznia 2023 r. w sprawie przystąpienia Gminy Santok do realizacji Programu „Korpusu Wsparcia Seniorów” na rok 2023.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku był realizatorem następujących programów:

1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Santok na lata 2021-2025,
2. Strategia Polityki Senioralnej Gminy Santok na lata 2021-2025,
3. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021–2023,
4. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Santok na lata 2021-2025,
5. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz

Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Santok na lata 2022 - 2025
oraz Lokalnego zespołu koordynującego realizację Narodowego Programu Zdrowia na lata
2021-2025.

II. ZADANIA GMINY WYNIKAJĄCE Z USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.). do zadań własnych gminy należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez;
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 pomoc rodziny wspierającej ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;

6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 zadania ministra właściwego do spraw rodziny ust. 3;
7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Wdrażanie modelowych rozwiązań pracy z rodziną wieloproblemową, w szczególności rozwój pracy socjalno - terapeutycznej i socjalno - wychowawczej z rodzinami, które są zagrożone w pełnieniu swoich funkcji to zadania realizowane zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Pomoc rodzinie borykającej się z trudnościami związanymi z opieką i wychowaniem dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich, może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej daje możliwość zastosowania rozwiązań, które mogą przyczynić się do budowania spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodziny, która ma problemy w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczej, a wszelkie działania realizowane są w oparciu o zasadę pomocniczości.

III. DZIAŁALNOŚĆ I ZADANIA ASYSTENTA RODZINY

Głównym celem pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej samodzielne wychowywanie dzieci. Jest osobą prowadzącą pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Asystent rodziny jako pracownik instytucji opiera swoje działanie na podstawie ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.), a rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Możliwość taka wynika z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zakres obowiązków asystenta rodziny został wyszczególniony w art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Do jego zadań należy w szczególności:

1. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1;

2. opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
3. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
4. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
5. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
6. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
7. wspieranie aktywności społecznej rodzin;
8. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
9. udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
10. motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
11. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
12. podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
13. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
14. realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923);
15. prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
16. dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1;
17. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
18. sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
19. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
20. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą diagnostyczno-pomocową, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535), lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Zgodnie z art. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- a) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- b) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- c) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- d) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- e) pomocy w integracji rodziny;
- f) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- g) dążeniu do reintegracji rodziny.

2. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- a) pracy z rodziną;
- b) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

3. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Asystenta rodziny w wymiarze 1 etatu zatrudnia Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku na podstawie umowy o pracę w zadaniowym systemie czasu pracy, co pozwala na elastyczny czas pracy oraz realizację zadań dostosowanych do potrzeb. Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak liczba ta nie może przekroczyć 15. Praca asystenta rodziny opiera się przede wszystkim na bardzo intensywnych relacjach z podopiecznymi. Wymagają nawiązywania i utrzymywania efektywnych kontaktów międzyludzkich, ciągłej współpracy z podopiecznymi. Do tego niezbędna jest łatwość nawiązywania relacji z innymi, bezkonfliktowość, umiejętność współdziałania i współpracy. Wymagana jest życzliwość, uprzejmość i tolerancja oraz umiejętność zdobycia zaufania i sympatii. W tej pracy niezwykle ważna jest umiejętność organizacji czasu pracy. Efektem prawidłowo prowadzonej pracy z rodziną powinno być pozostanie dziecka w rodzinie lub jego powrót do rodziców, jeżeli uprzednio zostało umieszczone poza rodziną. Nadrzędnym celem pracy asystenta z rodziną jest niedopuszczenie do rozerwania więzi z rodzicami.

Wspieranie rodziny, w zakresie pracy asystenta rodziny jest procesem długotrwałym, dającym bardzo trudno osiągalne i wymierne efekty działania, powodującym doprowadzenie rodziny do istotnych zmian postępowania członków rodziny i ich sytuacji życiowej,

niwelowania destruktywnych zachowań członków rodziny, samodzielności w realizowaniu spraw rodzinnych oraz podniesieniu jakości życia członków rodziny.

Asystent rodziny pracuje z całą rodziną, ponieważ ich problemy są zwykle ściśle powiązane. Najczęściej praca z rodziną zaczyna się od rozwiązywania jej problemów socjalnych. Zadaniem asystenta rodziny jest przede wszystkim udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w uzyskaniu zatrudnienia, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, co oznacza pomoc bardzo wszechstronną – od wsparcia w codziennych obowiązkach domowych, m.in. uczenia racjonalnego gospodarowania, żywienia, sprzątania itp. do pomocy przy poszukiwaniu zatrudnienia, załatwianiu spraw urzędowych

Partnerami w pracy asystenta rodziny są m.in. placówki oświatowe (szkoły, przedszkola, MOS), Poradnie Psychologiczne – Pedagogiczne oraz poradnie specjalistyczne i punkty konsultacyjne, placówki służby zdrowia (ośrodki zdrowia), organy ścigania (policja, sąd, kuratorzy zawodowi i społeczni) Centrum Kultury i Rekreacji w Santoku, Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Santoku, organizacje pozarządowe, głównie Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Santok „Pomocna Dłoń”, Stowarzyszenie „Blżej siebie” a także radni i sołtysi Gminy Santok.

IV. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH

Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej asystent rodziny jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach oraz samokształcenie. Asystent w 2023 r. brał udział w następujących szkoleniach i webinarach:

1. „Hejt.Stop” Konferencja – luty 2023 r.;
2. „Z autyzmem wśród ludzi” - marzec 2023 r.;
3. „Teleopieka i usługi społeczne w ramach funduszy unijnych” - kwiecień 2023 r.;
4. „Projekt socjalny w praktyce” - maj 2023 r.;
5. „Przemoc domowa. Zmiany regulacji prawnych w zakresie działania Zespołów Interdyscyplinarnych” - maj 2023 r.;
6. „Profilaktyka krzywdzenia małych dzieci” - Ogólnopolska Konferencja online – czerwiec 2023 r.;
7. „Piecza zastępcza w województwie Lubuskim – problemy i wyzwania” - Konferencja

w Lubuskim Urzędzie Wojewódzkim w Gorzowie Wlkp. - wrzesień 2023 r.;

8. „Nowelizacja ustawy o pomocy społecznej z 28.07.2023 r. - kluczowe zmiany” - wrzesień 2023 r.;

9. „Jak skutecznie pracować w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w świetle nowych regulacji prawnych” - wrzesień 2023 r.;

10. II Konferencja Zdrowia Psychicznego dzieci i młodzieży – październik 2023 r.,

11. „Niebieska Karta” - październik 2023 r.;

12. „Przemoc wobec dziecka” - listopad 2023 r.;

13. „Doręczenia elektroniczne JST” - listopad 2023 r.;

14. „Odbieranie interwencyjne dzieci – rekomendacje dla samorządów” - listopad 2023 r.;

15. „Bezpieczeństwo pracownika socjalnego” - grudzień 2023 r.;

Samokształcenie:

1. „Ból somatyczny i psychiczny” - luty 2023 r.;

2. „Rozwój świadomości – czy daje odczuwalne efekty” - kwiecień 2023 r.;

3. „Świadek przemocy w rodzinie – dlaczego to ważny sojusznik i jak z nim współpracować?” - kwiecień 2023 r.,

4. „Zapobieganie samobójstwom dzieci i młodzieży” - maj 2023 r.;

5. „Granice interwencji asystenta rodziny. Kiedy i jak asystent może zająć się dzieckiem” - lipiec 2023 r.;

6. „Kontrakt socjalny a plan pracy asystenta rodziny” - sierpień 2023 r.;

7. „Co robić, kiedy rodzice odmawiają współpracy” - październik 2023 r.;

8. „Terapia poznawczo – behawioralna” - październik 2023 r.;

9. „Współpraca z rodziną z nakazu sądu – blaski i cienie” - listopad 2023 r.,

10. „Asystent rodziny w procedurze Niebieskiej Karty” - grudzień 2023 r.,

11. „Praca i kontakt z rodziną na początkowym etapie realizacji procedury „Niebieskiej Karty” - grudzień 2023 r.

V. REALIZOWANE DZIAŁANIA NA RZECZ RODZINY W 2023 ROKU

Podstawą działania asystenta rodziny jest plan pracy z rodziną, opracowywany i realizowany we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, który określa zakres działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, zawiera terminy realizacji zaplanowanych działań oraz przewidywane efekty. Ponadto asystent

rodziny prowadzi karty pracy asystenta rodziny dokumentujące każde spotkanie asystenta z rodziną i opis działań przeprowadzonych z rodziną.

W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego i dokonaniu analizy sytuacji rodzinnej, pracownik socjalny, jeżeli uzna za zasadne, występuje do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny. Po otrzymaniu wniosku, kierownik ośrodka pomocy społecznej przydziela rodzinie asystenta rodziny. Praca z rodziną prowadzona jest również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Wówczas prowadzone są działania w kierunku powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej. Podsumowując: asystent rodziny może zostać przyznany na wniosek pracownika socjalnego, wniosek instytucji, lub na mocy postanowienia sądu. W celu realizacji zadań asystent rodziny w 2023 r. wspierał w ciągu roku swoimi działaniami łącznie 13 rodzin.

Tabela nr 1. Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem w latach 2022-2023.

Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem	Liczba dzieci w rodzinach
2022	13	33
2023	13	28

Źródło: opracowanie własne OPS w Santoku.

Tabela nr 2. Wsparcie rodzin przez asystenta w latach 2022 – 2023 z podziałem na sołectwa.

Sołectwo	2022	2023
Nowe Polichno	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Stare Polichno	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Baranowice	1 rodzina (niepełna)	1 rodzina (niepełna)
Górki	1 rodzina (niepełna)	1 rodzina (niepełna)
Wawrów	3 rodziny (1 pełna, 2 niepełne)	3 rodziny (niepełne)
Santok	3 rodziny (2 pełne, 1 niepełna)	2 rodziny pełne
Lipki Wielkie	1 rodzina (pełna)	1 rodzina (niepełna)
Jastrzębnik	1 rodzina (pełna)	1 rodzina (niepełna)
Czechów	1 rodzina (niepełna)	1 rodzina (niepełna)
Gralewo	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Ludźsławice	Nie dotyczy	Nie dotyczy

Mąkoszyce	1 rodzina (niepełna)	2 rodziny (1 pełna i 1 niepełna)
Płomykowo	1 rodzina (niepełna)	1 rodzina pełna
Ilość rodzin	13 rodzin	13 rodzin

Źródło: opracowanie własne OPS w Santoku.

W roku 2023 asystent rodziny współpracował z 13 rodzinami, w tym zakończył współpracę z 5 rodzinami z uwagi m. in. na zmianę miejsca zamieszkania oraz osiągnięcie celu. W porównaniu do roku 2022 liczba rodzin pozostaje taka sama. Powody to trudności opiekuńczo – wychowawcze, choroby psychiczne u rodziców oraz kryzysy życiowe. Liczba rodzin zobowiązanych w 2023 r. przez sąd do pracy z asystentem wynosiła 7.

Asystent rodziny pracuje z rodziną w oparciu o plan pracy z rodziną. Współpraca z rodziną jest długofalowa, w zależności od potrzeb rodziny prowadzona średnio przez 2-3 lata. W przypadku braku współpracy rodziny w realizacji planu pracy możliwe jest podjęcie decyzji o wcześniejszym zakończeniu pracy asystenta.

Tabela nr 3. Koszt realizacji zadania w latach 2022-2023.

Rok	Koszt ogółem w zł	Środki własne gminy w zł	Dotacja w zł
2022	84.494,19 zł	81.494,19 zł	3.000,00 zł
2023	88.545,90 zł	88.545,90 zł	12.106,84 zł

źródło: opracowanie własne OPS w Santoku.

VI. WSPÓŁFINANSOWANIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Art. 8 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązuje do pracy z rodziną w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka jest rodzina, to też umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzinie, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Główną przyczyną, z powodu której dzieci trafiły do pieczy zastępczej, jest uzależnienie rodziców od alkoholu, a tym samym brak zaspakajania podstawowych potrzeb dzieci oraz gdy jest zagrożone życie i zdrowie dzieci. Zanim Ośrodek wystąpi z wnioskiem do Sądu o zainteresowanie się sytuacją dzieci w rodzinie, podejmuje określone formy działania we współpracy z instytucjami, które w swoim zakresie obowiązków mają wpisaną pomoc dziecku i rodzinie. Jeżeli rodzice nie podejmują współpracy, a sytuacja dziecka jest zagrożona wówczas o sprawie zostaje powiadomiony Sąd. W przypadku

umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej z rodzicami podejmowana jest dalsza współpraca asystencka na rzecz powrotu dzieci do rodziny biologicznej.

Zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Ośrodek realizuje zadania dotyczące współfinansowania przez gminę kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej, tj. rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. W roku 2023 w placówce opiekuńczo – wychowawczej przebywało 2 dzieci, w zawodowej rodzinie zastępczej 6 dzieci, a w pieczy zastępczej 8 dzieci. Asystent nie współpracował z rodzinami zastępczymi, bowiem pozostają one pod opieką i nadzorem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy wykonują zadania zgodnie z art. 77 ust. 3 – 6 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Kwota współfinansowanych przez Gminę Santok kosztów za pobyt dzieci w pieczy zastępczej wyniosła:

Tabela nr 4. Koszt pobytu dzieci w pieczy zastępczej i placówkach w latach 2022-2023.

Rok	Koszt pobytu dzieci w pieczy zastępczej	Koszt pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych
2022	110.685,16 zł	26.317,60 zł
2023	121.350,75 zł	40.611,28 zł

źródło: opracowanie własne OPS w Santoku.

Z wieloletniej praktyki Ośrodka wnioskować można, iż niewielu rodziców podejmuje wyzwanie, jakim jest podjęcie działań, aby dzieci mogły wrócić do domu rodzinnego (wniosek na podstawie rozmów z rodzicami biologicznymi, z którymi współpracuje asystent).

W ramach swoich obowiązków asystent rodziny zobowiązany jest do udziału w zespołach do spraw oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej. Są to zespoły powoływane przez Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp. czy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp., które monitorują i analizują sytuację rodzin pod kątem możliwości powrotu dzieci do naturalnego środowiska. W 2023 r. asystent rodziny uczestniczył w 1 zespole oraz sporządził 1 pisemną opinię o rodzinie, która przekazana była do w/w placówki.

Osiągnięte działania asystenta z rodzinami w 2023 r mają na celu pracę z rodziną w problemach nie tylko wychowawczych, lecz także w sprawach codziennych. Realizowana

przez niego pomoc polega na wsparciu w przezwyciężeniu trudności, w poprawie sytuacji życiowej, by w przyszłości rodzina samodzielnie pokonywała własne problemy. To również:

1. praca z rodziną mającą na celu pozostanie dzieci w rodzinie biologicznej,
2. praca z rodziną, która ma trudności w prawidłowym funkcjonowaniu,
3. wsparcie rodzin poprzez pomoc w dostępie do skorzystania ze specjalistycznego poradnictwa,
4. praca z rodziną dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej mającą na celu jego powrót do rodziny biologicznej,
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce,
6. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej,
7. podnoszenie kwalifikacji zatrudnionego asystenta.

System wsparcia rodziny w Gminie Santok ma charakter lokalny i stwarza możliwość skorzystania z tego systemu odpowiednio do potrzeb rodziny mając na uwadze przede wszystkim dobro dzieci potrzebujących szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, troskę o ich harmonijny rozwój, przyszłą samodzielność życiową oraz zapewnienie ochrony przysługującym im praw i wolności oraz wspieranie rodzin ryzyka i zachęcanie do korzystania z dostępnej oferty wsparcia i pomocy.

Asystent rodziny wykorzystując swoje umiejętności wspomaga rodziny w szczególności:

- w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- poprzez informowanie o sposobach spędzaniu czasu wolnego,
- poprzez analizowanie z rodziną pisma urzędowe,
- poprzez przekazywanie linków do stron internetowych z zabawami edukacyjnymi i ruchowymi,
- poprzez przekazywanie informacji oraz wyposażenie rodziny w niezbędną wiedzę potrzebną w procesie wychowania dzieci,
- poprzez modelowanie zachowań poszczególnych członków rodziny,
- udzielaniu wsparcia emocjonalnego rodzinom.

Wykaz potrzeb na rok 2024 związanych z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny:

1. współpraca w realizacji programów społecznych realizowanych w gminie Santok,
2. dalsza realizacja zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej polegająca na prowadzeniu Placówek Wsparcia Dziennego Gralewianka w Gralewie, Polichnianka w Starym Polichnie oraz Lipkowianka w Lipkach Wielkich, prowadzonych w formie pracy podwórkowej,
3. ciągła praca z rodziną, która ma trudności w prawidłowym funkcjonowaniu,
4. ciągła praca z rodziną mającą na celu pozostanie dzieci w rodzinie biologicznej,
5. praca z rodziną mającą na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej,
6. wsparcie rodzin poprzez pomoc w dostępie do skorzystania ze specjalistycznego poradnictwa,
7. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub w placówce,
8. monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej lub rodzin o statusie zakończonym,
9. korzystanie seniorów 60+ z aktywnego uczestnictwa w klubach seniora. oraz zapewnienie im wsparcia poprzez umożliwienie korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjnej,
10. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym oraz grupą diagnostyczno – pomocową,
11. podnoszenie kwalifikacji zatrudnionego asystenta.

VII. POMOC UCHODźCOM

W roku 2023 udzielono wsparcia socjalnego w formie stypendium szkolnego o charakterze socjalnym dla jednego dziecka narodowości ukraińskiej, przebywającego na terenie Gminy Santok. Pozostałe działania były dostosowywane indywidualnie do potrzeb społeczności lokalnej i uchodźców.

VIII. INTERDYSCYPLINARNE WSPARCIE RODZIN

W ramach działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku na rzecz wsparcia rodzin w 2023 r. podjęto szereg działań, a w szczególności:

1. *Rodzina wspierająca* - informowanie o możliwości zostania rodziną wspierającą, której zadaniem nie jest wyręczanie, lecz aktywna pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji w rodzinach tego wymagających,

2. *Herbatka u asystenta* – konsultacje doradcy rodzinnego w zakresie szeroko rozumianego wsparcia rodziny,
3. Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień w Santoku – konsultacje doradcy rodzinnego, specjalisty terapii uzależnień, psychologa oraz instruktora terapii uzależnień,
4. Kampania Hejt.STOP! – przeciwdziałanie hejtowi oraz mowie nienawiści,
5. Kampania profilaktyczna Zachowaj Trzeźwy Umysł,
6. Akcja *Różowy październik*– profilaktyka raka piersi,
7. Grupa Wsparcia dla osób uzależnionych,
8. Biała sobota – bezpłatne profilaktyczne badania dla mieszkańców,
9. Tydzień Przeciwdziałania Przemocy - bezpłatne porady specjalistów dot. przeciwdziałania zjawiskom przemocy w rodzinie,
10. Dożywianie osób starszych, niepełnosprawnych, o niskich dochodach oraz dzieci i uczniów, wychowujących się w rodzinach będących w trudnej sytuacji w ramach wieloletniego rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023 ,
11. Karta Dużej Rodziny.

Przykładowe działania na rzecz osób starszych:

1. Cykl spotkań edukacyjnych *Bezpieczny senior* – m.in. prelekcje i warsztaty dot. przeciwdziałania przestępczości przeciwko osobom w wieku senioralnym, bezpiecznej bankowości, zajęcia z radzenia sobie z negatywnymi emocjami i uczuciami, a także spotkania integracyjne.
2. Światowy Dzień Praw Osób Starszych - celem święta było zachęcanie do wzmacniania więzi z ludźmi w podeszłym wieku, zwrócenie uwagi na ich codzienne problemy oraz propagowanie wiedzy na temat dostępnych dla nich form pomocy.
3. Udział seniorów z Klubu Senior+ w Płomykowie w Lubuskich Igrzyskach Seniorów w Gorzowie Wlkp. (zajęcia sportowe) oraz w Gorzowskich Konwersatoriach Muzealnych, gdzie celem było rozszerzenie wiedzy o historii i kulturze naszego regionu.
4. Korpus Wsparcia Seniorów – edycja 2023 Moduł I, którego celem było wsparcie seniorów w wieku 65 lat i więcej w codziennym funkcjonowaniu poprzez wsparcie społeczne oraz wsparcie w czynnościach codziennych.
5. Akcja Mikołajki 90+.

Przykładowe działania na rzecz dzieci i młodzieży:

1. Placówki Wsparcia Dziennego *Gralewianka* w Gralewie, *Polichnianka* w Starym Polichnie i *Lipkowianka* w Lipkach Wielkich.
2. Różowa Skrzyneczka – kampania dot. wykluczenia menstruacyjnego.
3. Nie hejtuję. Reaguję – konkurs filmowy dla uczniów szkół podstawowych.
4. Półkolonie profilaktyczne *Współpracuję – nie hejtuję*.
5. IV Konkurs profilaktyczny *Żyje zdrowo. Nie ulegam nałogom*.
6. Pomoc materialna o charakterze socjalnym w roku szkolnym 2023/2024 (zasiłek szkolny, stypendium).

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych:

1. III Piknik Rodzinny skierowany do uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Santoku oraz osób niepełnosprawnych z terenu gminy.
2. Światowy Dzień Świadomości Autyzmu - podnoszenie świadomości społecznej na temat autyzmu i możliwościach wspierania.
3. Nowa droga zawodowa – specjalistyczne doradztwo zawodowe dla osób, które uzyskują orzeczenie o niepełnosprawności. Włączanie wyłączonych – projekt wspierania osób niepełnosprawnych na rynku pracy.
4. *Ogranicza nas tylko wyobrażenia* – warsztaty z rękodzieła dla osób niepełnosprawnych.
5. *Razem raźniej* - zajęcia z terapii zajęciowej na rzecz osób niepełnosprawnych.
6. Wyjazd rekreacyjno – turystyczny dla osób niepełnosprawnych do Gościmia.

Ponadto mieszkańcy gminy mieli możliwość udziału w zajęciach z tańca terapeutycznego, gimnastyki, tenisa stołowego oraz zajęć z szachów.

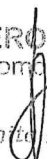
PODSUMOWANIE

Asystent to osoba przez pewien czas wspierająca rodzinę. Jej celem jest to, aby w przyszłości rodzina samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Jest to osoba towarzyszącą komuś, współobecna, pomagająca, będącą w pogotowiu i wsparcia. Asystent rodziny towarzyszy rodzicom we wprowadzeniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci.

W wyniku działań Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku w roku 2023 całe rodziny podniosły swoje umiejętności w zakresie: prowadzenia gospodarstwa domowego, zarządzania czasem i planowania budżetu domowego, umiejętności opiekuńczo – wychowawczych i społeczno – personalnych oraz zwiększyły motywację do działania. Zatrudniony asystent rodziny pozwala wzbogacić ofertę świadczenia usług społecznych w zakresie asysty rodzinnej. Należy stwierdzić, że realizacja zadań związanych z wspieraniem rodziny i ich rezultaty będą zależały w dużej mierze od współpracy instytucji, placówek i organizacji pozarządowych, które swoimi działaniami wspierają dziecko i rodzinę. Nadrzędnym celem realizowanych zadań jest zapewnienie każdej rodzinie kompleksowego, spójnego i zintegrowanego wsparcia, które przyczyni się do jej rozwoju biopsychicznego, społecznego, kulturalnego oraz materialnego.

Wszelkie informacje o podjętych działaniach na rzecz wsparcia rodziny są na bieżąco umieszczane na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku, jak również rozpowszechniane na terenie gminy Santok na tablicach ogłoszeń w poszczególnych sołectwach, w placówkach oświatowych, czy parafiach.

Opracowanie: Anna Siwak – asystent rodziny z Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku

KIEROWNIA
Ośrodka Pomocy Społecznej

mgr Anita Łukowiak